

In deze uitgave:

- Willem Beckmann, een ongekend Terbreggenaar
- De coöperatieve Raiffeisenbank
- Transformatie van een oud schoolgebouw

September 2020

Magazine van de historische commissie van
Terbregge's Belang

Verschijnt tweemaal per jaar 1e jaargang nr. 1

Inhoudsopgave

Colofon	2
Redactioneel	3
Ter Bregge of Ter Brugge, de kip of het ei	4
Willem Beckmann, een ongekend Terbreggenaar	6
Coöperatieve Raiffeisenbank	9
Een Pareltje	12
Boekbespreking	12
Transformatie van een oud schoolgebouw	13
Ik zie, ik zie , wat jij niet ziet ...	15
De Achterpagina	16

U wilt dit blad ontvangen?

Geen probleem! Als u uw e-mailadres aan ons doorgeeft, dan sturen wij u twee keer per jaar ons magazine toe, als pdf-bestand. Als u echter een gedrukt exemplaar wilt, dan kan dat ook: U betaalt dan slechts de druk-en verzendkosten, per jaar ca. € 12,50. U kunt dat bedrag overmaken op IBAN NL07INGB0006539634 van Stichting Kamporado. **Vermeld u dan wel uw naam en volledige adres bij de opmerkingen!**

Colofon

Ter Brugge, september 2020

Redactie:
Historische Commissie
Terbregge's Belang

Oplage: 35 exemplaren; rest wordt als pdf-bestand verspreid via de mail onder belangstellenden.

Vormgeving: Tom Janse

Voor vragen over of reacties op artikelen in dit magazine: tomjanse@hetnet.nl

Drukwerk: Drukzo.nl

Dit magazine is een uitgave van de historische commissie van Terbregge's Belang

Redactioneel

Ter Brugge, een magazine van de historische commissie van Terbregge's Belang. Wellicht wel een ambitieus plan. Dat is het zeker. We hebben echter de laatste jaren hard gewerkt om informatie te verzamelen, foto's te detecteren en verhalen los te peuteren en we vinden het niet juist om deze informatie alleen voor ons zelf te houden. Vandaar dit idee. Een magazine met daarin historische verhalen, oproepen voor nog meer informatie, foto's, aankondigingen van activiteiten en feitelijk alles wat met de historie van ons buurtschap te maken heeft. Het is voor u en u hoeft er niet voor te betalen.

We vragen wel een kleine tegenprestatie: we weten al veel, maar zeker niet alles, we krijgen soms foutieve informatie: vul u daarom onze verhalen aan, corrigeer deze of stuur uw eigen informatie.

Geschiedenis gaat niet alleen over het verleden, maar ook over de band die het verleden heeft met het heden, hoe de omgeving is veranderd en wat daar de reden van is geweest, hoe u in het heden het verleden terugziet. Lees daarom ook ons artikel over de Hof van Terbregge, het woningproject op de hoek van Terbregseweg met Ommoordseweg.

In dit magazine dus interessante verhalen over personen, gebeurtenissen en/of gebouwen. Ook hebben we enkele vaste rubrieken, zoals een Parelkje. Op deze pagina wordt een ons inziens interessante foto getoond, technisch goed, herkenbaar in deze tijd en met een mooi verhaal.

Ik zie, ik zie, wat jij niet ziet ... In andere historische bladen wordt dit vaak de raadplaat genoemd: een afbeelding, waar we wel iets van weten, maar onvoldoende om deze echt te kunnen plaatsen. Zo willen we locatie weten, datering, namen en als het kan het verhaal achter de foto.

Tenslotte, op De Achterpagina een verzameling aan oproepjes, evenementen, inloop bijeenkomsten en dergelijke informatie.

Er zijn vragen gekomen naar de interviewees, zoals ze destijds (jaren tachtig) zijn opgenomen in de Buurkranten. We zullen deze actualiseren, waar nodig redigeren en aanvullen. Wellicht kan er nog een serie interviews komen met huidige Terbreggenaren. Hoewel dat erg leuk is, kost het ook veel tijd de enthousiaste verhalen van wat oudere inwoners tot een mooi geheel te maken. We doen ons best.

Als u nog suggesties heeft, dan horen wij dat graag.

Wij wensen u veel leesplezier nu en in de toekomst.

Ter Bregge of Ter Brugge, de kip of het ei

Bestond Terbregge al, voordat de brug over de Rotte er was of is Terbregge pas daarna ontstaan? Dat tweede lijkt het meest waarschijnlijke en ook het meest logische. Immers, een oeververbinding brengt altijd wat reuring met zich mee. Zo zal dat ook hier zijn gebeurd; boten leggen aan bij de brug en er is behoefte aan een plek om even te rusten. Een eenvoudige herberg kan het begin zijn. Een werfje om boten te repareren wordt noodzakelijk. Langzaam ontstaat wat meer nering en een kleine nederzetting is het resultaat.

Deze nederzetting bij de brug wordt dan ook Ter Brugge genoemd en via Terbrugge uiteindelijk verbasterd tot Terbregge.

Nu moet men zich van die eerste brug niet zoveel voorstellen. Op deze smalste plaats in de Rotte waren enkele grote boomstammen voldoende om droog aan de overkant te komen. Zo konden bewoners van de polders ten westen van de Rotte, Ommoordse Polder, Zevenhuizen en Wollefoppen makkelijk naar de andere zijde, naar Hillegersberg, Bleiswijk en Zegwaard.

Hoewel Terbregge al genoemd schijnt te worden op landkaarten uit de 12e eeuw, hebben wij daarvan nog geen bewijs kunnen vinden. Iets concreter wordt het, als de brug wordt vermeld op een oorkonde uit 1320.

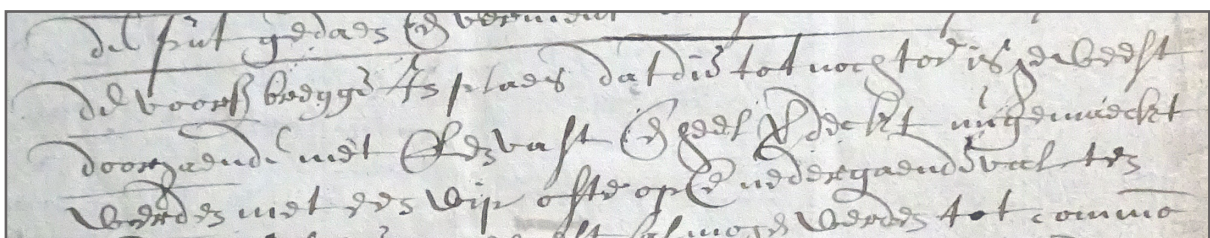
In het waterstaatkundige ambacht van Hillegersberg en Rotterban, een boek uit 1939, geschreven in opdracht van het Hoogheemraadschap Schieland door Ch. v.d. Berg met een voorwoord van F.H. van Kempen, voormalig burgemeester van Hillegersberg staat het volgende geschreven:

Onder Hillegersberg behoort ook de aan de Rotte gelegen buurtschap Terbregge. Zij heeft haar ontstaan te danken aan de brug of bregge, die de verbinding van Rotten met Ommoorden onderhield. J. Verheul Dzn. veronderstelt, dat de brug er reeds lang gelegen moet hebben om een goede verbinding van Zevenhuizen, dat in 1282 reeds bestond en het nog oudere Hillegersberg mogelijk te maken. Dit is inderdaad het geval; niets wijst er echter op, dat de brug over de Rotte pas werd gelegd toen Zevenhuizen in opkomst kwam. Het veel oudere Ommoorden heeft stellig eerder behoefte gevoeld aan een - zij het eenvoudige - overbrugging van de Rotte.

In het begin van de 14e eeuw blijkt het bestaan van een brug en wel uit een oorkonde gedagteekend 12 November 1320, in welk stuk Dirck Boeckel, ridder, de schout in Zevenhuizen en de schout in Rotten uitspraak doen in een geschil tusschen die van Ommoorden met die van Zevenhuizen, Bleiswijk en Rotten over de brug van Ommoorden.

Zij beslissen, dat die van Ommoorden zullen geven een pond Hollandsch 's jaars om de hoofden van de brug te maken, welke in het vervolg onderhouden zullen worden door die van Zevenhuizen en Bleiswijk, waartegen die van Ommoorden aan hen het land tot behoef dier hoofden zullen overdragen, dat de brug te Sint Maertensmisse in den winter zal worden weggenomen, waartoe Ommoorden 2, Zevenhuizen 4, Bleiswijk 3 mannen en Rotten zoover de tiende van heer Dirck Boeckel strekt, 1 man zullen leveren en te half Maart weder gelegd zal worden, waartoe de vier ambachten resp. 4, 8, 6 en 2 mannen zullen moeten zenden, voorts dat elk schip, dat meer dan één last turf voert, een zeker bedrag zal moeten geven en dat de meerdere kosten gedragen zullen worden door Zevenhuizen en Bleiswijk, morgen morgens gelijk, terwijl de schippers van Zevenhuizen, Bleiswijk en Rotten met het halve getal mannen, door de ambachten te zenden, de brug zullen moeten wegnemen en opnieuw leggen, als er schepen doorvaren, beladen met meer dan bovengezegd.

Het is een mooi verhaal en geeft in ieder geval aan dat er al in 1320 een oeververbinding moet zijn geweest. Waarom de brug (de boomstammen) er in de winter uit werden gehaald, is niet duidelijk. Het kan zijn dat het toen 's winters zo vaak vroom, dat je makkelijk over het ijs op de Rotte naar de andere kant kon komen. Veel meer uit die periode weten wij feitelijk niet.

In deze tekst uit 1645 wordt voor het eerst gesproken over een brug met een wip, een valbrug

Het zou alleen maar gissen worden. Concreter wordt het in het jaar 1645. Uit documenten die te vinden zijn in de archieven van het Hoogheemraadschap Schieland en het Stadsarchief van Rotterdam blijkt dat sprake is van de vernieuwing van de bestaande brug. En het wordt voor het eerst een brug met een wip. We lezen letterlijk in het octrooi voor het ophalen van de brug:

... worde, soo sal de voorschr. brugge in plaats dat die tot nog toe is geweest doorgaend met een vast ende heel verdeckt nu gemaect werden met een wip ofte op ende nedergaende val ten eijnde de selve opghaelt sal mogen werden tot commoditeyt ende gereijest voorde sgepen die met staende masten daer door sullen willen varen,

Vrije vertaling:, zo zal de voornoemde brug,

in plaats van zoals tot nog toe met een vast en onbeweeglijk brugdek, gemaakt worden met een wip of een op- en neergaande val, zodat deze opgehaald kan worden voor het gemak van de schepen die met staande masten er door willen varen

Dat betekent dus dat er in de jaren daarvoor al een vaste brugverbinding was. Niet bekend is, hoe deze er moet hebben uitgezien, maar op een kaart van Jan Potter uit 1566 komen we Terbregge tegen met daarop een afbeelding van de brug van Terbregge. Dit is voor het eerst een boogbrug. Voor alle duidelijkheid: de locatie van deze brug was waar hij nog eeuwen daarna heeft gelegen. Pas bij de totstandkoming van de vorige brug, in 1939 kwam hij op de huidige plek te liggen. Daarvoor enkele tientallen meters oostelijker, ter hoogte van het terras van café-restaurant, de Prins van Terbregge.

Op deze kaart wordt dan al Ter Bregghe genoemd, soms werd ook nog wel Ter Brugge gebruikt, los van elkaar. Ter Bregghe is oud-Nederlands voor 'bij de brug'. Later werd het definitief verbasterd tot Terbregge.

De term brug is waarschijnlijk afkomstig van het

Proto-germaanse brugj dat misschien een afleiding is van het Proto-indo-europese bhru (stam, balk). De ontronde vormen breg(gh)e, zoals in de plaatsnaam Terbregge (Zuid-Holland), en brig(gh)e zijn Noordzee-Germaans en komen voor van Friesland tot West-Vlaanderen; Brug(gh)e is de zuidelijke variant; bron: Etymologiebank. ●

Willem Beckmann, een ongekend Terbreggenaar

50 jaar grasparkietenspecialisme in Nederland en de rol van Willem Beckmann daarin

Eerste kennismaking. Mijn eerste ontmoeting (Arie Versluis) met Willem Beckmann was in de zeer vroege morgen in de huiskamer van Floor Schaddelee in Papendrecht. Verzamelpunt om naar de keuring van de PSC in St Jansteen in Zeeland te gaan. Beckmann wist zowel de weg als de plekken waar de tweede kop koffie gratis was. Ik moest als aspirant keurmeester een bijzitting doen en in de loop van de ochtend riep Beckmann mij: "Aspirant, hoeveel kleurpunten mag deze lutino hebben", vroeg hij, inmiddels een geelmasker ino tonend. Na het noemen van de juiste kleurslag en de punten die erbij hoorden, was mijn examen voor deze dag gedaan.

Wij waren thuis bij Michael Beckmann in zijn gezellige huis aan het Dijkie en hadden net gekeken naar de stencilmachine waar tegen het eind van de Tweede Wereldoorlog het verzetsblad het Laatste Nieuws op was gemaakt. Daarna lasen we in 'Onze Vogels' het maandblad van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers een interview met Willem Beckmann (1921 - 2002). Willem heeft begin vijftiger jaren van de vorige eeuw in Terbregge aan de wieg gestaan van de speeltuinvereniging. De redactie vond het een goed idee om met dit artikel aandacht te besteden aan deze bevlogen man.

Het was een eerste kennismaking met de man die het voor mij zo beroemde boek had geschreven. Dat boek was toen allang niet meer in de handel. Ik had het met een student kunnen ruilen voor een flesje whisky, voor een student een niet onbelangrijk attribuut. Het heeft nog vele jaren geduurd voor ik meer over Beckmann kwam te weten. Dat weten deel ik graag met u, 50 jaar na het uitkomen van zijn boek Handleiding voor de Grasparkietenkweker in 1966.

De crisistijd

Wim Beckmann is afkomstig uit een schoenmakersfamilie in Rotterdam, is geboren op 14 februari 1921 en is overleden op 27 augustus 2002. Hij heeft vlak na de Tweede Wereldoorlog de LTS, de UTS en daarna de opleiding Landmeetkundige gevolgd. Vlak

voor de oorlog was er niet veel werk in Nederland en daarom fietste hij in 1937 door Europa en ging in 1937 als lasser aan het werk in een Duits bedrijf van de firma Ernst Ludwig in Wuppertal. In 38/39 was de mobilisatie en ging hij terug naar Nederland.

De oorlogsjaren

Beckmann is gaan varen voor de Koninklijke Nederlandse Stoomvaart-Maatschappij NV. Op 2 februari 1940 monsterde hij aan als derde machinist. Hij was op zee toen de oorlog in Nederland uitbrak en kon niet terug. Hij is een poosje gestationeerd geweest op Curaçao waar hij nog wat bijverdiende met zijn hobby schilderen, voornamelijk portretten van officieren. Van 1942 tot 1944 voer Beckmann vanuit Canada mee op koopvaardij-schepen.

Engeland

Na de transporttijd ging Beckmann in Engeland, in Dovercourt werken bij de kustbatterij verdediging. Na Dovercourt was hij gelegerd in Wrockley park, in Wolverhampton, de standplaats van de Prinses Irenebrigade. Daar werden voorbereidingen getroffen voor de landing in Normandië. In Wolverhampton heeft hij zijn Engelse vrouw, Barbara Johnstone leren kennen en in januari 1945 zijn zij in Engeland getrouwd. Uit het huwelijk werden twee kinderen geboren, Michael en Ellen. Beckmann heeft in Wolverhampton ook een periode de kunstacademie gevolgd. In 1945 is hij met de Irenebrigade geland in Normandië.

Terug in Nederland

In mei 1945 kwam Beckmann als militair weer in Nederland. In augustus ging hij terug naar Engeland om zijn vrouw op te halen. Op 31 augustus 1945, de verjaardag van koningin Wilhelmina, kwamen zij terug in Rotterdam. Vanwege die Koninginnedag hingen de vlaggen uit en Barbara dacht aanvankelijk dat dit voor hun was. 50 jaar later kreeg hij nog een uitnodiging voor de herdenking van de landing in Normandië maar daar ging hij niet naar toe, lag enerzijds achter hem (dat heeft ook bij andere dingen in zijn leven een rol gespeeld: voorbij is voorbij) en Beckmann was ook wars van vertoon. Hij is na zijn

terugkeer gaan werken op vliegveld Gilze-Rijen als opzichter/tekenaar in dienst van de Genie. Tot 1948 duurde de dienst in het leger. Voor zijn verdienste in de oorlog heeft hij het oorlogs-herinneringskruis gekregen.

In dienst bij de gemeente Rotterdam

Na het leger is hij als landmeter in dienst gekomen van de gemeente Rotterdam, eerst als opzichter later als hoofdopzichter. Hij heeft o.a. gewerkt aan de ontwikkeling van Europoort en de laatste periode van zijn werkzame leven aan de ontwikkeling van de Metro.

De vogelliefhebberij

In januari 1950 begint hij met grasparkieten. Zijn kinderen herinneren zich nog hun betrokkenheid daarbij met het halen van vogelmuur en wilgentakken. Ook werd er trosgierst verbouwd. Een goed nachthok, tochtvrij, vond hij van belang. Zijn vrouw hielp ook bij de verzorging van de vogels. In 1962 werd hij keurmeester grasparkieten, Beckmann was de tweede, na Piet Meereboer. Het was in de tijd dat de grasparkieten zich aan het ontwikkelen waren van kleurvogel naar hoofdzakelijk postuurvogel. In 1972 is hij ook nog tropenkeurmeester geworden. Dit met name om zich verder te kunnen verdiepen in de ontwikkelingen van de zebra-vinken. Beckmann

werkte bij de gemeente Rotterdam nog wel eens extra uren en die gebruikte hij dan om, naast zijn gewone vrije dagen, keuringen te doen. Reizen met het openbaar vervoer naar die keuringen had zijn voorkeur en hij liet zich dan op het station ophalen.

De boeken

In 1966 schreef Beckmann de Handleiding voor de Grasparkietenkweker, nog steeds de basis van de kennis over de erfelijkheid bij grasparkietenliefhebbers. Dit boek was voorafgegaan door een kleiner boekje dat in de serie Weten en Kunnen is verschenen onder de titel: "Kweek en vererving van de grasparkiet". Deze uitgave van Kosmos Amsterdam beleefde zelfs een vierde druk. Hij schreef ook een standaardwerk over zebra-vinken en heeft meegewerkt aan een boek over kleurkanaries van Veerman. Zelf heeft hij ook een boek over kleurkanaries geschreven dat is uitgegeven bij Kosmos Amsterdam.

Een boek van Beckmann over de geschiedenis van de stad Rotterdam is nooit uitgegeven.

Zeer veel waardering was er voor zijn kennis over de veerstructuur, die was en is van toepassing op meerdere vogelsoorten. Zijn kennis van die veerstructuur gaf hem ook inzichten van nog te verwachten mutaties. Bij grasparkieten voorspelde hij zo de komst van de clear-bodies. Maar de vooruitblik beperkte zich niet alleen over te verwachten mutaties van grasparkieten, ook nog niet bestaande mutaties bij agaporniden, neophema's, rosella's, en gould-amadines heeft hij goed onderbouwd voorspeld. Met zijn kennis, vaak ook door hem vastgelegd in standaarden, heeft hij veel voor de NBvV betekend. Bij de heruitgave van zijn boek Handleiding voor de Grasparkietenkweker in 1989, aangepast aan onder meer nieuwe kleurslagen, moest hij een keer afwijken van zijn principe: voorbij is voorbij. Dat heeft wel de nodige gesprekken gekost.

Beckmannianisme

Beckmann's bemoeienissen met de kleurkanaries leverde een artikel op in Onze Vogels van de hand van kleurkanarie-keurmeester Jan Kuiper. Dit artikel had de titel: "Het Beckmannianisme en de kleurkanariewereld". In zijn repliek op dit artikel in Onze Vogels 1979 gaf hij wel aan zich gestreeld te voelen door de geïntroduceerde term Beckmannianisme.

Import

Waarschijnlijk heeft hij uit Engeland incidenteel wel parkieten meegenomen of eieren. Beckmann bezocht kwekers in de buurt van Cornwall. Zijn interesse ging met name uit naar de kleuren violet en mauve.

Er kwamen in Rotterdam soms keurmeesters op bezoek uit het buitenland. Beckmann is ook nog jarenlang voorzitter geweest van de Rotterdamse vogelvereniging ROVEVO.

Voorbij is voorbij

Beckmann had veel interesse in de vooruitgang, had veel waardering voor de nieuwbouw in het centrum van Rotterdam en sowieso in architectuur. Op 60-jarige leeftijd kwam voor hem de VUT. Daarna is hij niet meer teruggegaan naar zijn kantoor, weer: voorbij is voorbij, de blik op de toekomst richten. Eenmaal in de VUT is hij met zijn Fiat 600 door Europa gaan toeren, tentje achterin want meer luxe vond hij niet van belang. In de jeugd van de kinderen werden uitjes gewoon met het openbaar vervoer gedaan.

Meer dan alleen vogels

Beckmann kon zeer goed schilderen en tekenen, portretten, stadsgezichten, in olieverf maar ook aquarellen. Houtsnijwerk en keramiek behoorden eveneens tot zijn technieken. Verder deed hij ook activiteiten op het gebied van het jongerenwerk, hij was lid van de kampweek Terbregge en begeleidde jaarlijks fietstochten en een kampeerweek. Thuis was er in de kelder nog een figuurzaag- en knutselclub. Nog steeds spreken 70 en 80-jarigen hier met plezier over.

Niet alleen keurmeester

Het bleef ook niet bij keuren alleen. Vanaf begin jaren '70 was Beckmann lid van de Technische Commissie tropische vogels en parkieten van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers. In die hoedanigheid was hij nauw betrokken bij het formuleren van diverse standaardeisen en hij verzorgde een aanzienlijk deel van de keurmeestersopleidingen. Om dingen op het gebied van kleur aan de cursisten uit te leggen kwam zijn kennis vanuit de schilderhobby en het mengen van verf van pas. Menig cursist, inmiddels gerenommeerd keurmeester, herinnert zich dat. Beckmann was ook internationaal keurmeester van de Confédération Ornithologique Mondiale (COM). Hij keurde COM shows in Rotterdam, 1965 en 1973 Breda 1979 en Zutphen 1985. Op 12 november 1983 werd Beckmann, ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de Bond benoemd tot erelid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers. Later is hij ook benoemd tot erelid van de Nederlandse Zebra-vinken Club. Op 1 januari 1992 heeft Beckmann zijn keurmeesterschap beëindigd. ●

Het verhaal achter het huisnummer: Terbregseweg 6 - De coöperatieve Raiffeisenbank

Het is op alle manieren geschreven en ik moet nog steeds denken hoe ik het schrijf: Coöperatieve Raiffeisenbank, genoemd naar Friedrich Wilhelm Raiffeisen die in 19e eeuw op het idee kwam van de coöperatieve zelfhulp. Hij was geïnspireerd na het zien van de armoede onder de boerenbevolking als gevolg van de terugbetaling van geld aan woekeraars.

Ik heb wat met die bank. Als zoon van 'meneer Janse van de bank' wilde ik als kind niet dat men aan 'mijn Raiffeisenbank' kwam. Als iemand een rekening bij de Spaarbank had - de enige echte concurrent voor onze bank in die tijd -, vond ik dat maar niets.

In dit pand is tot eind jaren tachtig gevestigd geweest de Coöperatieve Raiffeisenbank Terbregge, later "Rotterdam-Noord", omdat er bijkantoren waren aan de Lijsterlaan, de Kleiweg, in Bergschenhoek, de Teldersweg en een tijdelijke vestiging in de hulpkerk in Ommoord.

Voor 1956 stond hier vanaf het begin van de tweede wereldoorlog een noodwoning (huisnummer 4!), gebouwd en bewoond door C.J. Kulberg en vervolgens als woning in gebruik door Peter Brox, zoon van de legendarische muzikale familie Brox van de Terbregseweg 76, gehuwd met een dochter van Ger Kool, de furnituurenwinkel op de hoek van de Kromme Hang en de Bergse Linker Rottekade.

Het pand van de Raiffeisenbank is in 1956 gebouwd onder architectuur van L.N. Krijgsman.

De oorspronkelijke ingang zat aan de voorkant rechts. Klanten konden via een wachtruimte plaats nemen in een afgesloten loketruimte om zo hun bankzaken rustig te bespreken met de dienstdoende medewerk(st)er.

De eerste kassier was de heer Aangeenbrug. Na zijn vertrek naar Scheveningen is hij opgevolgd door de heer L. Janse die hier met zijn gezin is komen wonen. Aan de rechterzijde woonde de conciërge, Frits Luit met zijn echtgenote Wilhelmina Noppen. Hij was tevens conciërge van het gymnastieklokaal. Hij was daarvoor postbode geweest en toegewijd secretaris van Terbregge's Belang.

Omdat de bank voor haar administratieve werkzaamheden meer ruimte nodig had, verhuisde de familie Janse in 1964 naar de Prins Alexanderpolder. Aan de achterzijde van de bank werd bijgebouwd

en de ingang werd naar links verplaatst. De kleine afgesloten loketruimtes maakten ruimte voor een open balie, weliswaar afgesloten door kogelwerend glas. De kluisruimte werd verdubbeld.

Nadat de bank een ander hoofdkantoor had gevonden aan de Bergse Dorpsstraat, werd dit gebouw overbodig en kreeg een andere bestemming. Zo is er onder andere in gevestigd geweest een inkoopbureau van goud en een notariskantoor. Na een flinke interne verbouwing begin 2018 is er een tandheelkundig centrum in gevestigd en kantoren van de IGHD.

Verhaal van Tom Janse, een oud-bewoner

Van 1959 tot 1964 hebben wij boven de bank gewoond. We zijn er komen wonen op 4 maart, een dag die ik mij nog goed herinner, omdat dat de verjaardag is van Bas Herselman. Hij woonde met zijn ouders ernaast, in het huis van aannemersbedrijf H. van der Sluis en Zonen. Ik heb slechts kort in Terbregge gewoond, maar waarschijnlijk lang genoeg om besmet te raken met het Terbregge-virus.

De bank - de ruimte beneden - was destijds niet zo groot. Pas eind jaren zestig van de vorige eeuw is er aan de achterkant een stuk aangebouwd en is de garage bestuurskamer geworden. Mijn vader was toen we er kwamen wonen, nog geen directeur - die titel zou hij pas later krijgen - maar kassier. Jaap v.d. Woude, Cees in 't Hout, Corrie Neleman, Jannie Oskam en mijn zus Ria waren de overige personeelsleden. Ouderen in Terbregge kennen mijn zus nog wel. Zij ging naar de lagere scholen om daar de spaarzegeltjes te verkopen van een dubbeltje en een kwartje. Kinderen konden deze later op een spaarkaart plakken. Als de kaart vol was, konden ze het zo gespaarde geld op hun spaarboekje laten bijschrijven.

Toen de eerste kassier van de bank aan de Terbregseweg, de heer Aangeenbrug, naar Scheveningen zou vertrekken, werd mijn vader benaderd om in Terbregge het kantoor te komen versterken. Daarvoor werkte hij gedeeltelijk op de veiling en op de Boerenleenbank. De Boerenleenbank was gevestigd aan de Bergse (nu Terbregse) Rechter Rottekade in het kantoor van de Coöperatie.

Het gebouw aan de Terbregseweg 6 was gebouwd in 1956 en de Raiffeisenbank die al in Terbregge bestond aan de Bergse Rechter Rottekade (tussen de Christelijke School en de molen) betrok daar zijn nieuwe huisvesting.

In Terbregge vond wellicht een van de eerste fusies plaats binnen het bankwezen. In die tijd kon dat nog, omdat elke plaatselijke coöperatie een grote vorm van zelfstandigheid bezat. Boerenleenbank en Raiffeisenbank gingen hier samen verder onder de

naam Raiffeisenbank.

Het was best wel spannend om te wonen boven een bank waar immers veel geld voorhanden was. Giraal geld bestond wel, maar er moest toch altijd veel cash zijn om aan de vraag naar contanten te kunnen voldoen. Immers, lonen werden in baar geld in het voor ouderen bekende bruine zakje uitbetaald. Mijn vriendjes op school spraken me natuurlijk op dat vele geld aan en dachten dat wij wel stinkend rijk zouden zijn. Of dat zo is, laat ik graag aan de mening van anderen over. Het was echter wel de periode dat bij ons de TV zijn intrede deed, er een koelkast kwam, een grote Bosch, waarvan nu de replica's in de winkels pronken. Onze Marijnen langzaamwasser met wringer en geraspte Sunlightzeep werd vervangen door een heuse wasautomaat, de AEG Turnamat. Het was de tijd dat je bij van der IJssel (de groenteboer bij de brug) op tweede kerstdag je ijstaart ophaalde, omdat je thuis geen vriezer had. Buslijn 46 stopte op het buspleintje naast de boerderij van Van der Kloot en maakte een rondrit met een keerlus aan de Peppelweg in Schiebroek. Op het buspleintje stond Janus met zijn ijs- en patatwaggen en deed daar goede zaken.

Commotie was er om een skelterbaan op de plek waar nu de tennishal staat. Deze skelterbaan veroorzaakte geluidsoverlast en dat pikten de bewoners niet. Als kind vond ik het wel jammer, dat deze baan na korte tijd weer gesloten moest worden. Terbregge's Belang had er echter een klein succesje mee.

Ommoord bestond nog niet en de Ommoordseweg had vele bochten. Er was een stilzwijgende strijd tussen de leerlingen van de Openbare School aan de Ommoordseweg en de Christelijke School aan de Terbregse Rechter Rottekade. Met oud-en-nieuw was het niet pluis op de brug. Grote stapels kerstbomen gingen daar elk jaar in vlammen op. De brandweer rukte met zijn VW-busje uit naar bermbranden aan de spoorlijn en buitenbranden bij sloperij Bossche. Bij de laatste regelmatig geassisteerd door de grote Arens Fox van de Rotterdamse Brandweer. Zo herinner ik me die tijd en het was goed, anders dan nu, maar naar mening zeker niet beter of slechter.

Bij de bank was er een bestuur en ze hadden een Raad van Toezicht. Ik heb nooit begrepen wat het verschil was tussen deze twee organen. Wel hoorde ik altijd over de ledenvergaderingen; de leden die kwamen, kregen een rijksdaalder als presentiegeld en een sigaar. Wellicht dat deze attenties ook nu voldoende zouden zijn om kwijnende ledenvergaderingen nieuw leven in te blazen.

Raiffeisendag

Een hoogtepunt in het jaar waren de spaardagen (Raiffeisendag). Deze werd gehouden eind oktober, zo omstreeks Hervormingsdag. Rijen mensen stonden er om hun spaargeld naar de bank te brengen en er was een geldelijke attentie voor elke 10e en 25e spaarder. Volgens mij ging dat om bedragen van een rijksdaalder en een tientje. Mijn broers en ik stonden voor het raam met het idee wel te kunnen voorspellen wanneer wij naar beneden moesten om ons spaarvarken aan te bieden. Het waren niet alleen deze kleine geldelijke tegemoetkomingen; voor elke spaarder was er een attentie, zoals de kalender, een agenda, een potlood of een balpen. Later kwamen daar ook nog wat kinderhebbingetjes bij. Zo hebben tijdens de kinderkampen die ik vanuit Terbregge organiseerde de kinderen jarenlang kunnen spelen met de gekleurde Raiffeisenballetjes.

Angst voor overvallen of inbraken was er niet, hoewel er wel in de periode die wij er woonden, een heuse alarminstallatie werd aangebracht met een grote rode alarmknop onder de bureaus. De grootste spannende gebeurtenis echter was het ingooien van een ruit aan de voorzijde van het bankgebouw, waarna twee agenten in zo'n grote Chevrolet Stationwagen (de C 10) polshoogte kwamen nemen.

Privacy

De privacy binnen was zeker beter gewaarborgd dan nu. Via een gang kwam je in een kleine wachtruimte. Hierop kwamen drie deuren uit, elk van een 'loketkamertje'. Je sloot de deur achter je en vanachter het loket in dat kamertje kon je dan je bankzaken regelen met de dienstdoende bankemployeees. Bij de verbouwing verdwenen deze kamertjes en ervoor in de plaats kwam een grote open ruimte met van dik, meervoudig gelaagd glas voorziene loketten. Ook de toegang tot de bankruimte was vanaf dat moment hermetisch afgesloten.

Tijdens de verbouwing ging het werk natuurlijk gewoon door. In die tijd hielp ik al regelmatig in de schoolvakanties mee. Een van de werkzaamheden die ik moest verrichten was de koeriersdienst tussen de verschillende filialen die de bank inmiddels had gekregen: Bergschenhoek, Ommoord (in het noodgebouw van de Open Hofkerk), Kleiweg,

Lijsterlaan en Teldersweg. Op mijn groene Batavette reed ik heen en weer met formulieren, spaarbescheiden en brieven en soms ook geld. Het geld was met een geldtransport naar de Terbregseweg gebracht. Daar telden we de spiksplinternieuwe bankbiljetten nog eens goed na en regelmatig ging ik met vele tienduizenden guldens in de binnenzak van mijn jack naar de verschillende kantoren. Geen mens die er erg in had en ik vond het als 18-jarige knul best spannend.

Frits Luit

Naast ons woonde de familie Luit, Frits met zijn vrouw. Het waren sympathieke mensen en zij hielden het bankgebouw schoon. Hoewel ik de heer Luit af en toe op koninginnedag mee zag lopen voor in de optocht, begreep ik pas later van welke waarde hij is geweest voor de Terbregse gemeenschap. Zo is hij jarenlang secretaris geweest van de Terbregge's Belang en van de Oranjevereniging en zette hij zich volledig in voor de interwijkcommissie voor ontspanningsactiviteiten. Een bromfietscross in het Bergse Bos, viswedstrijden en speurtochten waren daarvan het resultaat.

Schreuder (rechts) overhandigt als voorzitter van Terbregge's Belang een aktentas aan Frits Luit als waardering voor het werk dat hij gedaan heeft als secretaris van de bewonersorganisatie.

Het bankgebouw heeft in de afgelopen jaren zijn oorspronkelijke functie verloren. Het pand is gelukkig behouden gebleven en is inmiddels een van de beeldbepalende gebouwen geworden in het centrum van Terbregge – als je althans het gebied rondom de brug als zodanig mag beschrijven. ●

Een Pareltje

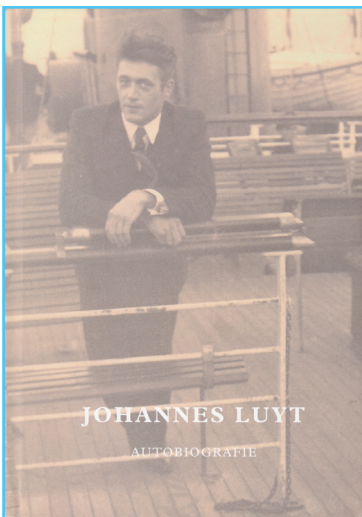
In deze rubriek 'een Pareltje' willen we een foto of foto's publiceren die naar onze mening echt een parel zijn: technisch goed, veel te zien en ook veel over te vertellen, nu nog herkenbaar. Het kunnen hele oude foto's zijn, maar ook van recenter datum. We blijven ons aanbevelen houden voor nog meer fotomateriaal.

Arie v.d. Linden met zijn groentehandel op paard-en-wagen aan de Ommoordseweg; paard-en-wagen staan in de richting van Ommoord. Het huis achter het paard is Ommoordseweg 11.

12

Ter Brugge

Boekbespreking

We hebben deze autobiografie over het leven en werken van Johannes Luyt met plezier gelezen.

De oplage is beperkt gebleven tot 30 exemplaren en hoofdzakelijk bestemd voor de familiekring. In deze autobiografie, verteld door Jan Luyt zelf, maar op schrift gesteld door Kees Visschedijk passeert het gehele leven van deze transportondernemer de revue: vanaf zijn jeugd, zijn ondernemerschap gedurende de oorlogsjaren en de bloei van zijn bedrijf na de tweede wereldoorlog. Met name zijn activiteiten in de oorlog staan uitgebreid beschreven. Zijn inventiviteit, durf, technische kennis en doorzettingsvermogen zijn hem goed van pas gekomen in deze tijd. Natuurlijk komen ook enkele familiale zaken aan bod, zoals vakantie-reizen en een reis naar Timboektoe.

Transformatie van een oud schoolgebouw

Op de hoek van de Terbregseweg en de Ommoordseweg staat een oud schoolgebouw. Deze is eind negentiende eeuw (1883) gebouwd als (openbare) school voor Terbregge. Kinderen van de Ommoordseweg en de Hoofdweg bezochten deze school, maar ook kinderen uit de dorpskern van Terbregge.

Na de bouw van Ommoord eind jaren zestig van de vorige eeuw kwam deze school leeg te staan. In Ommoord was een nieuwe school gebouwd en de kinderen die nog op de Ommoordseweg op school zaten, gingen daar heen.

De school is in die tijd een tijdlang de huisvesting en atelier geweest voor diverse kunstenaars. Na de bouw van Nieuw-Terbregge was er tijdelijk meer behoefte aan schoollokalen. De school her kreeg zijn oorspronkelijke bestemming. Toen ook die noodzaak weer minder werd, werd de school jarenlang anti-kraak bewoond. Inmiddels had de gemeente het pand te koop gezet.

Er verscheen een groot zeildoek aan het pand met daarop de tekening hoe een geïnteresseerde projectontwikkelaar het had gedacht: foeilelijk in de ogen van vele Terbreggenaren. Het doek werd weer weggehaald en iedereen ging weer rustig slapen. Een nieuwe gegadigde, Burgland Estates met Kolpa architecten heeft

Let op de schoorstenen op het dak van de school

nu andere plannen met het gebouw en wil de uitstraling behouden. De voorgevel blijft in stand en daarmee een lang gekoesterde wens van velen, zoals ook beschreven in de cultuurhistorische verkenning van Terbregge, geschreven door

Evelien van Es (2018), waarin aan het gebouw een bepaalde status is toegedacht. Zij schrijft hierin over het schoolgebouw:

De uitbreiding aan de Ommoordseweg dateert uit circa 1930. Van cultuurhistorisch belang als een van de twee scholen in Terbrugge. Het betreft hier het schoolgebouw voor openbaar onderwijs (aan de overzijde van de Rotte bevindt zich de christelijke school). De school moest in de jaren dertig worden uitgebreid om de kinderen die in de nieuwe buurt Het Blok woonden naar school te kunnen laten gaan. Architectuurhistorische waarde blijkt uit de onderwijzerswoning die door de gevels met blokbepleistering een voorname uitstraling heeft. Het oude gedeelte van de school is aangepast aan de uitbreiding in de stijl van het expressionisme. De hoofdentree is zorgvuldig vormgegeven met een torenopbouw, een getoogde portiek en metselwerk in twee kleuren baksteen. Stedenbouwkundige waarde spreekt uit de situering van de hoofdentree op de hoek van de Terbrugseweg en Ommoordseweg waardoor het schoolgebouw een alzijdige oriëntatie heeft. Bovendien fungeert de markante torenopbouw als landmark.

De plannen zijn onlangs gepresenteerd aan onwonenden en potentiële kopers. De bedoeling is dat het gehele complex in september 2021 wordt opgeleverd. De achterliggende voormalige kleuterschool (De Bergse Boterbloem) wordt afgebroken - was te bouwvallig om er nog iets van te maken -

In plaats daarvan komen enkele woningen, met

dezelfde uitstraling als het hoofdgebouw. ●

Ik zie, ik zie wat jij niet ziet of: ik weet, ik weet, wat jij niet weet ...

Deze keer een raadplaat van facebook (Terbregge Anders), geplaatst door Ries van Mourik. Het gaat om een foto van verklede kinderen bij de bevrijdingsfeesten in Terbregge in 1945. Enkele namen op de foto zijn bekend. wellicht kent u andere namen, of u kan ons meer vertellen over wat u op de foto ziet.

De volgende personen zouden in ieder geval op de foto moeten staan: Mien of Sjaan Groeneveld, Wil Wuister, Miep Uitenbroek, Ries v.Mourik, Leen de Bruin, Anneke Stratemans, Maartje Koedam, Jan Bongers en Wout v. Leeuwen.

Gré van Der Does-de Bruin schreef: met bril boven bij de vlag Maartje Vlasblom (8). Met bril zittend Koos den Hollander (18). Ook meen ik Laura Rot (7) te zien, naast de jongen met de vlag op de schouder.

Ries van Mourik noemde vervolgens nog de volgende namen: meisje met hand voor haar ogen is Els de Vries (17), de indiaan is Joop Dullaard (11), Marrie van Dorp (19) is niet die jongen met bril maar daarnaast.

Uw reacties op deze foto graag naar tomjanse@hetnet.nl. In ons volgende magazine hopen wij u meer te kunnen vertellen over wie er allemaal op de foto staan.

De Achterpagina

Op deze pagina al onze mededelingen, boekbesprekingen, aankondigingen, oproepjes (ook de uwe) en verder al die zaken die aandacht vragen.

De maandelijks inloop in Ommoord

Op elke derde donderdag van de maand wordt in de Gerard Goosenflat aan de Thomas Mannplaats een inloop gehouden van de historische commissie de Ommoordse Polder. U kan er terecht met al uw vragen over de geschiedenis van de wijk Ommoord, de periode daarvoor, maar ook bent u van 13.00 tot 16.00 uur welkom met uw verhalen en (foto)materiaal.

Ook Terbregge is dan vertegenwoordigd. Dus als u iets wil weten over de geschiedenis van Terbregge: welkom!

Momenteel zijn de inloopbijeenkomsten onder voorbehoud van de coronamaatregelen: kijk op de website van De Ommoordse Polder: ommoordsepolder.nl voor actuele informatie.

Oproepjes

Raiffeisenbank

Ik ben op zoek naar gadgets, attenties e.d. weggegeven door de Coöperatieve Raiffeisenbank Terbregge tijdens Raiffeisendagen, spaarweken e.d. Het gaat dan om kalenders, agenda's, balpennen e.d. Ook spaarbusjes met daarop de banknaam zijn welkom. Wilt u dat aan mij afstaan, eventueel tegen een kleine vergoeding. Ik zou dat bijzonder op prijs stellen. U kunt mij bereiken via tomjanse@hetnet.nl of 06-13716547.

Horeca in Terbregge

De historische commissie is bezig met een onderzoek naar de horeca in Terbregge na de Tweede Wereldoorlog (ook informatie over de periode daarvoor is welkom!). Denkt u hierbij aan verhalen, fotomateriaal van bijvoorbeeld interieur, bonnen, suikerzakjes e.d.

Terbregge in de tweede wereldoorlog

Tijdens de expositie die in het voorjaar zou worden gehouden, hadden we aandacht willen besteden aan het leven van alledag in Terbregge tijdens de tweede wereldoorlog. Vanwege de coronacrisis is deze expositie toen niet doorggegaan.

Het is de bedoeling dat wij volgend jaar een nieuwe poging doen.

Veel materiaal hadden wij nog niet. Misschien heeft u verhalen, uit eigen geheugen of via overlevering. Als deze verhalen gepaard gaan met ondersteunend materiaal, zoals documenten, voorwerpen, foto's of film zou dat mer dan welkom zijn. Laat het maar weten via ons e-mailadres: info@kamporado.nl.

(Hulp)postkantoren in Hillegersberg

Stichting Histories Hillegersberg gaat een onderzoek doen naar de (hulp)postkantoren en postagentschappen in Hillegersberg.

Kunt u er iets over vertellen, heeft u er ervaringen mee, wellicht er gewerkt, heeft u documentatie of foto's? Laat het weten via jc.vduin@hccnet.nl.